

ლიტერატურული გაზეთი

№ 9 (121) 9 - 22 მაისი 2014

გამოდის ორ კვირაში ერთხელ, პარასკეობით

ფასი 50 თეთრი

დოკუმენტური პროზა

ლია სტურუა

***

შემოდგომა შემოვიდა,
სკამს გამოედო და წაიქცა
ულამაზოდ, უგულოდ,
გახუნებული ქალივით,
უკვე თოვლი ჰქონდა
კანის ქვეშ და არა სისხლი
სისხლზე როცა წიხლებს გირტყამენ,
კი არ კვდები, სიკვდილთან ცხოვრობ,
წერვები გაქვს — ელექტროგამათობლის
სპირალები, ასევე, ანთებულებს გაგლეჯენ,
დარიშხანის გარეშე, ანუ თანაგრძნობის
ალარ გიკვირს ეს გამოუყენებელი სიტყვა,
სულ მალე მინაში დაწვები,
თოვლს შეჭამ...

IV

პოეზია

ინტერვიუ

თარგმანი

გიორგი ლობჯანიძე

ჩემი ფანჯრებიდან

1991

ლალი ჩამოვიდა. ჩემი დისპვილიც ჩაირიცხა უნივერსიტეტში და ახლა ჩემი დის სიხარულს საზღვარი არა აქვს. ისედაც ენერგიული, გაათქვებული ხალისით ფუსფუსებს და საქმიანობს. თან გეგმებს აწყობს. ათასი რამე გეჭირდება და, უპირველესად, შორენასთვის ბინა უნდა დაიქირავოს. მე ისევ პაატა ნაცვლიშვილმა მომიგვარა ეს პრობლემა. ჩვენი ფაკულტეტის დეკანს წერილი მისწერა: პოეტი ბიჭი ჩაირიცხა თქვენთან და ეგებ, უნივერსიტეტის საერთო საცხოვრებელში ცალკე ოთახი გამოუყოთო. ასე რომ, ეჭვი არ მეპარება, ამ წერილით პირველივე დღეებში მივალ და ბინასაც ავიღებ. თავიდან კი რუსთავეში, ჩემს დასთან და სიძესთან ვიცხოვრებ.

რამდენიმე დღით სოფლიდან ხაშურში მივდივარ, რომ ჩემს იქაურ ბინაში ავიარო. ეს ორ-ოთახიანი ბინა, თხუთმეტი წლის რომ გავხდი, მაშინდელმა ხაშურის რაიკომის პირველმა მდივანმა, როლანდ მულაძემ მაჩუქა. უფრო სწორად, რაიონული საბჭოს სხდომაზე გადაწყვიტეს, ჩემთვის ბინა მოეცათ. ინიციატივა კი სწორედ როლანდ მულაძეს ეკუთვნოდა. რას აღარ წერენ ახლა კომუნისტების სიავეებზე. ცხადია, კომუნისტი დიდი ბოროტება იყო, მაგრამ ხანდახან მათშიც გამოერეოდნენ გულმონყალე ადამიანები. ყოველ შემთხვევაში, მე ხაშურის რაიკომის ეს პირველი მდივანი, როლანდ მულაძე, სრულიად უანგაროდ დამეხმარა და ვწუხვარ, მადლობის გადახდაც კი ვერაფრით მოვახერხებ.

მეორე მდივანთან ქალბატონ ეთერ ახვლედიანთან კი, შეიძლება ითქვას, ვმეგობრობდი კიდევ. ჩემს ბიბლიოთეკაში უამრავი წიგნი მაქვს, რომელიც დეიდა ეთერმა მაჩუქა. განსაკუთრებით ერთი — „რუსულ-ქართული ლექსიკონის“ მოზრდილი ტომი მიყვარს, რომელიც ძალიან გამომადგა და დღემდე დიდი სიამოვნებით ვიყენებ. რამდენჯერაც შევეხები, სულ დეიდა ეთერი მიდგას თვალწინ — არაჩვეულებრივი ქალბატონი, რომელსაც თავისი პარტიული სამუშაოს მიუხედავად, არასოდეს გაუნწყვეტია წიგნთან და ლიტერატურასთან კავშირი.

რაც შეეხება როლანდ მულაძეს, ის განათლებით საერთოდ ფილოლოგი იყო. შესანიშნავად იცნობდა ლიტერატურულ პროცესებს და ბევრ ჩვენს გამოჩენილ მწერალთან მეგობრობდა. ხაშურში ჩამოსული ეს მწერლები კი მისი სტუმრები იყვნენ ხოლმე და ძია როლანდის მუდმივად მეძახდა, პირადად რომ გამეცნო ისინი.

VI-VII

ლია სტურუა

პირიპით

ზემგრძობიარე ფოტოაპარატი თვალებში
 ყურებში — სამრეკლო,
 ზარებს ენებად,
 კონვენციური პოეტები აბიათ.
 რას ზეიმობენ?
 სახლიდან რომ ფანჯარა ხტება,
 რომელიც შენ ხარ?
 სულ არ იდექი ამ ფანჯარასთან,
 ქინძისთავზე სისხლის წვეთით
 და ასეთი რადიკალური გადანყვეტილება!
 რატომ?
 ჰიპერბოლას გინდა მისთხოვდე?
 ბოლო შვილის გაუქმებული პროექტით
 (ტელევიზორი ხარვეზიანად აორსულებს),
 თვალებს იატაკი გამოაცალო
 და ცის მეტი არაფერი აღარ იყოს?
 უკანასკნელი საყრდენი — ატკიებული ფეხსაცმელი...
 სამრეკლოს ყურები უკეთია,
 რითმებზე გამახვილებული,
 ფანჯარაში უხარისხო ფერები შემოდის,
 და ფოტოაპარატიდან ვან გოგი გამოფრინდება,
 რომ მზე გაახუროს
 ჰიპერბოლამ ასეთი ჩიტებიც იცის,
 ოლონდ, არა სიმჩატეში სავარჯიშოდ,
 უფრო მაშინ, თავი საფუძვლიანად
 რომ გტკივა, ბნელ ოთახში ზიხარ
 და სინყნარეს სწავლობ...

იუღას ხე

მამლები — გაუმართლებელი ეგზოტიკა,
 მალვიძარა საათების თანხლებით
 მუშაობენ პროფესიონალი მკოცნელები,
 ხელფასს ვერცხლით უხდიათ,
 სინჯი აშკარად იკითხება
 მაგრამ საქმე დანვრილმანდა;
 უმანკო ჩასახვის ამბავს ვინ განაზოგადებს,
 ფარდობითობის თეორია ხომ არ არის,
 როცა თავშია ღმერთი,
 ვახშმად — ვიოლინო, ლალატის გემოთი,
 ხალხურ სიმღერას,
 სასწრაფოები და სახანძრო მანქანები
 თუ აკივლებენ, თორემ
 ადამიანები შვიდ ხმაში?!
 კიდურებზე იყო ნათქვამი ლურსმნები
 და არა გლანდებზე!
 ამ სისხლიან ვოკალს ხომ ვერ აკოცებ
 და კანონგარეშე გამოაცხადებ.
 ხელფასი დაგიგროვდა — ვერცხლის მადანი,
 აგეფარება, როცა ხეების მოგდევნ
 და ბავშვები, ბავშვები,
 შაქარყინულის მამლებით პირში —
 მომავალი ძეგლებით პატარა საფლავებზე
 ამ ცოდნას ჯერ ნუ მისცემ!
 ერთ ხეს მაინც დაელოდე,
 გინდა, იმას, ბიბლიურს,
 გინდა, სხვას,
 ბავშვების პირებით ვარდისფერს,
 შეახში ზედ, ალიბი გაიკეთე,
 დაბერებული ქალებისთვის და კაცებისთვის!

ცოცხალი ხმა

ზაფხული რომ დაგეჯახება
 და თავს ქიმით კი არ გაგინითლებს,
 ცეცხლით!
 სახანძროებს სხვა ცეცხლზე უშვებენ,
 მდინარე ერთჯერადია,
 სუიციდის მცდელობაც მარტო
 ერთხელ ამართლებს,
 უიღბლო პოეტს ფეხქვეშ
 ხაზი თუ გაუსვებს — სიმრუდის რადიუსი...
 მანამდე ბრონეული კვეთია,
 სიმჟავიდან სიტკბოსკენ წაიყვანს,
 ალისფერს მიაღწევს და გადადგება —
 ზამთრის აქცია
 აღმატებითი ხარისხების წინააღმდეგ.
 ან რას ვერჩი გამჭვირვალებას?
 უსხეულო ამინდებს,
 ანემიურ და პლატონურ სიყვარულებს?
 რა არის ეს? სიზმარი, სიბერე,
 თავშეკავებული აგონია?
 ყურებში მინუსიანი სიმღერა ტყუის,
 თავზე წითელი ბიბილო უფრო მართალია?
 სააღდგომოდ რომ წამაცალონ?
 სად არის ცოცხალი ხმა?
 გრძელდება გიჟების ჰოსპიტალიზაცია
 და ზამთრის აქციები
 აღმატებითი ხარისხის წინააღმდეგ...

მშრალი ხიდი ანუ „იყიდათ რაჲ“!
ირაკლი სამსონაძეს

მშრალი ხიდი წყალზე დგას,
 გეოგრაფია არ აქვს,
 აქ რომ მოხვიდე და სამშობლო გაყიდო,
 ლალატად არ ჩაგეთვლება,
 ოროთახიან ბინაზე ძვირი არც ღირს,
 მერე მოჭრილი ფეხებით გტკივა...
 — იყიდება ორი ობელისკი!
 მათხოვარი პოეტი რომ თაბაშირში ამოავლო
 და ზედ შეაყენო?
 მაინც უნდოდა ძეგლობა.
 თირკმელის რითმა ვერ იპოვა,
 ვერც მუშტარი,
 ასეთ დისონანსს მეორე მათხოვარი
 თუ იყიდის.
 პარადოქსი? სოციალური მოტივი
 მშიერი პოეტის შემოქმედებაში?
 ამ თემაზე დაგეშილი ბავშვები,
 კენჭებით იოლად გაჩენილები,
 რამ სიშორეზე ჩატანებულები
 უნივერსიტეტების კედლებში
 ბაკალავრიატის მკერდამდე, მაგისტრატურის ყელამდე,
 ოქროს წყალში რომ ამოავლო,
 აქაც ანტიკვარიატის ფასს დაიდებენ.
 მოვა ინვესტორი და ამ გაუგებრობას
 მდინარეს ჩაუგდებს ლაჯებში,
 აქაურების 80 პროცენტი თვითმკვლეელია,
 მინის ეშინოდათ, წყალი
 უფრო რბილად კლავს
 — იყიდება მინერალურ ბოთლებში
 განანილებული მდინარე!
 დასაღვეად ცოტა ნერვიული,
 ბოთლს დანაყავენ, დაგაყოლებინებენ
 დილას ტანი ლოგინიანად გტკივა
 თუ ადგომა შეძელი,
 მინა ჩაიყენე ხმაში!
 ორგანობად ვედარ, იქნებ,
 ტექსტებად გიყიდონ.
 რომელიმე წიგნი
 რადიკულიტზე გაქვს დაკრული
 ყველაზე პილპილიანი გვერდით,
 ბავშვებსაც სცივათ, თან ავადმყოფ ადგილებში
 ისეთი დამხმარე ღმერთი ყავთ,
 იქნებ, წიგნის ინპლანტაციამ გაამართლოს?!
 ბოლოსდაბოლოს, კლოუნობა შენი ხელობაა.

ზიზზაგები

ქარმა ანია ცა,
 ისეთი უზრუნველად ლურჯი,
 თითქოს, მის უკან მინა არ იგულისხმება,
 შიდა სივრცეში დედ-მამა ჩამიყარა,
 მორიგი დაზავების შემდეგ,
 ფსკერზე გატრუნულები,
 ჩემს ცნობიერების ნაკადს აკონტროლებენ:

სპილენძის დაფდაფები ესმით,
 შიგ მოყოლილი ფუტკრები —
 ჯვარედინი რითმების თაფლი,
 დამტვრეული ლექსიც ზევით მიდის,
 ოლონდ, ზიგზაგებით და უშაქროდ,
 ცის უკან მინას აშკარად ხედავს,
 ცენზურა დამარხა,
 თავისუფალი ლაჟვარდით ანათებს,
 იმდენ მუშაობას, იმდენ ლიტერატურას,
 შიდა სივრცეში ჩაყრილ იმდენ ნათესავს,
 რამდენ სკამსაც მოგუხეხებ,
 პარტერი თანაბარია, იარუსები — დემოკრატიული,
 ზეანული ამფითეატრი საკონტროლო გასროლასავით!
 აქედან ვუყვარვარ
 სცენაზე ათმარცვლიანი სტროფები მუშაობენ,
 სიხარულის მომგვრელი,
 ზიგზაგებს ვერ ენდობი,
 ქვესკნელში ჩაგიტანენ...

არა კაც კლა

ღმერთო, მისახსოვრე ჰანგი
 მალაღმარდოვანი ყოფის!
 რომელსაც არ შეჭამს ჟანგი
 და ქუნის ძაღლების ცოფი,
 ცეცხლზე მოადულე ბანგი,
 ნაერთი სიტყვის და შხამის!
 სად იყო რიგი და რანგი
 იმ დემიურგობის ლამეს?
 როცა ჭირდებოდა მთვარე
 ჩემს გეომეტრიულ სევდას
 და პიკასოების ჯარი
 ღმერთის შეგირდობას წევდა
 იქნება, მაშინაც, შიში,
 ბლოკავდა პირდაპირ ეთერს,
 როცა ჩამენვთა ტვინში
 შენი გენეტიკის წვეთი,
 ბავშვების მოზღვრის ნიჭი
 ხორცისგან, თოვლისგან, ცისგან,
 პირველი, ნემსით ბიჭი
 როდესაც მიგლეჯდა შიგანს
 ამხელა სამოთხეგავლილს
 და ვაშლის წერტილზე შემცდარს,
 ჯერ გამაჩენინა თავი,
 მერე ნარკოტიკზე შეჯდა.
 რძეები, ვაშლები, მკერდი...
 როგორ არ მოსწყურდეს ცოდვა?
 და ვირტუალური რეტი
 აგიჟებს, აქეზებს, მოსდევს
 ფეხქვეშ ნიადაგის ზიზლი
 უკვე მოახვია თავზე
 სამკუთხედს კლავენ და სისხლი
 კვადრატულ ვედროებს ავსებს
 ცხადში კი ახლოა რთველი,
 ღმერთო, ბალახია სველი,
 თუნდაც, წარმოსახვით მკვლელებს
 გაუხმე ქვიანი ხელი!

მოთხრობა

როცა სახელნაცვალის საკუთარ თავს უცხოთვითად გავიხსენებ და ხანგრძლივი წვიმებით დაობებული ტანი სულიდან ჭიაყელასავით გამომაქვს, როცა სიახლოვესა და სიმორეს შორის ადგილნაცვალის ნარსულში გაღვივებული ხორბლის მარცვლივით ვახსოვარ ყანას რომელმაც მერე, უკვე შორეულ მომავალში ჩემი მოთხოვნილი თმისგან დაწნული და ბელტებიანად ამოგლეჯილი მოლოდინით ამოვსებული ზაფხულგამოვლილი კალათები ქალაქის დახლზე გასაყიდად უნდა შემოდგას

— როგორმე უნდა გავიხსენო, რა მოხდა მერე.

როგორმე უნდა გავიხსენო, საკუთარი თავის გაშვება სამყაროსხელა შიშში, საიდანაც ან სიკეთემოგონებულები, ან თვალდაკარგულები ბრუნდებიან და ჩემს ტანში შებუდებული ყველაზე დიდი მტრისთვის საკუთარი თავისთვის მოვიგონო ცხოვრება.

უნდა შეძლოს და გამიხსენოს. უნდა შევძლო და გავუჩუქდე.

რომ მერე წვიმა მოვიდოდეს. რომ მერე თოვლი. რომ უცებ ქარმა ჩამოყარა. უცებ რომ დაღლა. რომ გუშინ დგახარ, სეზონური დღეები თვალე უცებ და რითმა მოგენატრა, უცებ და — ალარ. — რომ მერე კარი გამოალე უბრალოდ, ჩუმიად. იქნება თითი მიიტანო ცხვირამდე ბნელში. მერე რომ თავი მოგენატროს სხვაში და — ჩვევა. რომ მერე გაქრე და ზედმეტი სისველით გასრე. ნანყვეტი. აქ თვალი დახარე. აქ უნდა იძინო. დილაზე. დაღლა ისეთი. ვერაფრით ერევი. ისუნთქე — ჭა არის გაღმა და შავი და უძირო დღეების მორევი.

პეპლები. მუცლიდან გაღვიძებს ფრთხილი პეპლების. ქარია. ან, უნდა მხედავდე. ან — უნდა გახსოვდე. სათქმელი. და თითქოს სიტყვები ხმაურში გეპნევა გგონია — მახეა.

და ტანში სიტყვები შიგნიდან. ეს იქნებ განგაში. და თითქოს შიგნიდან ირღვევი. ეს თითქოს სიღრმემდე. და აი, ეს ოთახი, და აი, ეს კედელი. — ამლამებ. თითქოს შორიხლო იდგეს გზა, —

ვერაფრით გიძლებდეს. რომ მერე წვიმა მოვიდოდეს. რომ მერე თოვლი. რომ უკან ხელეებს გაიწვიდე და უცებ — წინ ხარ. რომ ხვალე უკან მიდიოდეს და მაინც თვლიდე მოსასვლელ დღეებს, გასასვლელ გზას,

დათოვლილ წინკარს ნაბიჯით ფრთხილად უმონებდე გაბზარულ მალეებს რომ მერე გაქრე და სიზმარში თავიდან იშვა. რომ მერე უკან გენოდეს შენივე „მალე“. და მერე შენ და შენი თავი აღარსად გიშვებს. ეს იქნებ ხმაური შიგნიდან. ეს თითქოს ზანზარებ. ეს იქნებ ტუნების მოკუმვა და თვალის გაქცევა. და უცებ ყანაა — ყელიდან მიწამდე გაზრდილი და ხორბლის მაგივრად საცერში ცხოვრება იცრება.

... როცა თავნაცვალის, სულიდან ჭიაყელასავით გამოლოდებული მოვალეობით, — საკუთარი ტანით გამოვძვრები და ქალაქის დახლზე გასაყიდად

შემოდგმული კალათებიდან ჩემი მოთხოვნილი თმის სუნს ვიგრძნობ გამახსენდება, რომ ჩემი ყველაზე დიდი მტრისთვის საკუთარი თავისთვის ნათხოვარი დაბადება უკვე დიდი ხანია შორეული მომავლიდან

შენში გადმოვინერე — ... რომ მერე წვიმა მოვიდოდეს. რომ მერე თოვლი.

EMPIRIA

3. მე შემძლია მანძილები გამოვიგონო. კომპიუტერის ეკრანს ნელ-ნელა მოვცილდე და უცხო ქალაქის ნაადრევი დაზამთრებიდან ჩემი ქალაქის სეზონურ შემოდგომამდე ჭოგრიტვიით განელილი ვიდეოთვალის ჩრდილოეთის საზღვარზე, ომში წასული ჯარისკაცისთვის სანგარში დავმალე.

აქ ყველაფერი მარტივია. შეგვიძლია თვალი დავხუჭოთ, ომზე, რომელიც უკვე მოხდა, წლებზე, რომლებმაც მიგვატოვეს, დროზე, რომელშიც ისე გვეძინა, — არც გავრხეულვართ, — ერთი სიტყვაც კი არ დავცედა გადასარჩენად. რა იოლია, შეგვიძლია თვალი დავხუჭოთ, ყველა შესაძლო, თუ გარდასულ დამარცხებაზე და ყველაფერზე, რაც არასდროს არც კი მომხდარა.

კატო ჯავახიშვილი

და მაშინ, როცა მანძილები თავად დამოკლდებიან, და ყველა წაგებული ომის სანაცვლოდ, ყველაზე აკრძალულ გზას მოძებნიან, ქალაქის ყველა ქუჩას შენი ხმა დატბორავს და ყველა აკრძალვის ნიშანს ფეხზე დავიკიდებ, რადგან ჩემი წლობით ნაშენები სიფხიზლე, არაფერია იმ ღრმა ნაფაზთან შედარებით, რომელიც ფილტვებს მიბინძურებს, და როცა ბორდიურზე ჩამომჯდარი

ყველაზე ადამიანურის საპოვნელად, გეტყვი: რომ ყველა ადამიანური სიბინძურე საკუთარ თავში დავაგროვე,

რომ ყველა სისუსტე და სიმბდალე საკუთარ გზაზე გავატარე, ვიყავი მკვლელიც, ნაძირალაც,

ავაზაკიც, მეტისმეტად ლამაზიც და ზედმეტად უშნოც, მეტისმეტად მომთმენიც და ზედმეტად ურჩიც, მეტისმეტად ადამიანიც და ზედმეტად მხეციც, — გამოაგრძელე ეგ ჭოგრიტი და დამინახე.

2. თუკი მანძილის ნაცვლად ახლა მეზრდება თმა და თუკი თვალბის ნაცვლად ახლა მანძილებს ვახელ, თუკი მახსოვს, რომ ერთხელ უკვე ვიცოცხლე. ვფანტავ გასავლელ წლებს და უკვე ერთხელ გამოცვლილ სახლის წინ სხვა ქუჩაა. სხვა გამზირი. სხვა დროა. სხვა გზა. სხვა სინამდვილე. სხვა სიცოცხლე, რომელიც მახსოვს. სხვა გათენება. დაღამება. კაკუნი კარზე. სხვა სიხარული. სხვა დუმილი. სიჩუმე. სახეს სხვა ქარი გამიგროლებს, რომელიც უკვე, ოდესღაც იყო, სუნი ჰქონდა ბაბუას ყანის. სხვა მონატრება არის უცხო, და მე არ მიკვირს, რადგან მე მახსოვს ნაქურდალის გემო და... — მყავდე, ეს ნიშნავს: თვალებს იქით გავლიო წლები. — გფიქრობ, ეს ნიშნავს: სიტყვებს იქით, შეგრძნებებს ვმალავ. სადმე თუ მაინც აკრძალვების ნიშნები დგანან. იქნებ ქარებმა წააქციოს, — მომავალ დრომდე. ადგილს თუ ველარ ვპოულობდე ვერცერთი ვერსად. მძიმე თუ იყოს ჩვენი ტვირთი გასავლელ გზაზე. — წადი, ეს ნიშნავს: უკვე იყო. ახლა სხვა დროა. — მძინავს. ეს ნიშნავს: ახლა არის. ამ დროში. მყავდე.

1. აქ ღმერთები არ ბრუნდებიან. შეგიძლია ჯიბეებში ჩაიტყნო ზღვისპირა ქალაქების სანაპირო და როცა, ზურდებივით აჩხრიალდებიან მოგონებები, ტალღებით ამლამდებიან გზები, ზედაპირზე ამოტივტივდებიან ზღვაში დაკარგულები, რომლებსაც მე და შენ ერთად დავიჭირებთ, რადგანაც გვჯერა, ეს ცხოვრება იმ ხმელეთზე ნაოსნობაა, რომელზეც მილიონი წლის წინათ, ერთმანეთი გადავცურეთ, რომ შემდეგ, მომავალში გამოვლიძებულებს პოვნა აღარ გავგვირგებოდა, ეს როცა, არ არსებობდა დედამიწა, არ არსებობდა გალაქტიკა, არ არსებობდა ღმერთი, რომელმაც დედაკაცი და მამაკაცი ერთმანეთზე ქლიავის ახალი ჯიშით დაამყნო, რომ შთამომავლობა გამოეგონებინა, არ არსებობდა ფილოსოფია, რომელმაც შეიმუშავა თეორია, რომ ჩვენ გავჩნდით ნითელბალნიანი მაიმუნებისგან, რომლებმაც შემდეგ გამოიგონეს საზღვარი, გამოიგონეს ცივილიზაცია, გამოიგონეს თავდაცვა და სწორედ ამიტომ გახდნენ ადამიანები, ეს მაშინ, როცა, არ არსებობდა ღმერთი, და კაცმა თქვა: — ღმერთი მოკვდა, რომ სიკვდილის წინ მისი არსებობა გაემართლებინა. და როცა კარგად დავიწყებული წარსულიდან ყველა ჩვენი შესაძლო დაბადება გაცხადდება, და როცა, დამოკლებული მანძილები თავადვე გამოიგონებენ გზებს, და არანაირი ლიტერატურა, თუ ენა აღარ იქნება საჭირო ერთმანეთის გასახსენებლად, — ჯიბეები ამოიტრიალე.

0. თვალგახელილს უნდა მეძინოს. გუშინდელი მორჩენილი ძილი ბებიაჩემის ვაკეთებული ქლიავის ჩირივით მზეზე უნდა გავფინო და ჭიაშეპარული მონატრებიდან ნელ-ნელა გამოვავრო შენი თითებით მოტანილი, გემებჩაძირული ხმელეთის მყუდროება.

-1 ნებადართული არის სიფხიზლე. სხვა ყველაფერი აკრძალულია!

საჩუქარი

როცა იცი, ცხოვრება კინოთეატრში გასული ფილმი კი არა, თანდაყოლილი უძღურებაა, სადაც საგნებს ერთმანეთით ვასათაურებთ, რომ საკუთარ თავში დაკარგვისას მოგონებებმა ყელზე დაკიდებული

ეყვანივით გაინკრიალონ და თვალში ჩავარდნილი ადამიანი ტბის ფსკერიდან მშრალი იმიტომ ამოვიყვანოთ, რომ მერე ჩვენს ტანშივე გავაჩინოთ, ჩვენს მხრებშივე გავმართოთ, ჩვენს მოლოდინშივე გადავარჩინოთ, — რა შეიძლება მე შენ გაჩუქო?

როცა იცი, მონატრებიდან გამორიყულები იმსიმძიმე სევდას დავატარებთ, ხერხემალში რიყის ქვეები გვიჩხრიალებს და საკუთარი თავისგან პირქვე დაცემულები ფეხზე მხოლოდ იმიტომ ვდგებით, რომ სხვის გადასარჩენად სამყოფი ძალა ჩვენს სისუსტეს გავუტოლოთ,

ჩვენს დაცემას გავუთანაბროთ, ჩვენს შეცდომებს ვაპატიოთ, — რომელ საგანში შეიძლება გარდავისახო? როცა იცი, შიმშილი მხოლოდ სურვილი კი არა, შეიძლება ნებით უკან ნაღებული ხელიც იყოს, რომელშიც იმდენი ლოდინია, რამდენი სასიცოცხლო გზაც გამოვტოვეთ, იმდენივე აკრძალვაა,

რამდენი სასიკვდილო უღელტეხილიც გადავლახეთ, იმდენი შიშია, რამდენი სიტყვაც გადავყლაპეთ, — რომელ ფურცელზე დავატიო?

როცა იცი, ყანა მხოლოდ მობიბინე ხორბალი კი არა, ქვენარმავლებით სავსე ოქროსფერი ქვაბია, სადაც შემთხვევით ჩაძინებულებს სიზმრებივე ლალატობენ და გამოვლიძება,

როგორც ცხელ მუზზე ხელის შეხება, შეიძლება გადაარჩენა იყოს, — რომელ დროში გადაგაწყდე? როცა იცი, ყველა წელთაღრიცხვა ტყუის, იმ უახლესის გარდა, რომელიც დროით არ თარიღდება.

რომ ყველა ადამიანი ტყუის იმათ გარდა, ვინც ტყუილი ჯერ ვერ მოსწრო და საკუთარ თავში ნაპოვნი სიჩუმეცა და სიყვარულიც შეიძლება შეუმდგარი შეხვედრებით აგვიხდეს, რომ ხელუკუღმა გადაგდებულ გზებში საკუთარი თავი ამოვიცნოთ და საკუთარ თავებშივე ავხედეთ, — რომელ დროში უნდა ავიხდე?

როცა იცი, რომელიმე ცხოვრების მდინარე უნდა გამოითხოვო, უთქმელი სიტყვები ლიფსიტებით გაუშვა და ფერად კენჭებზე სახმელეთო გემოვით გაიჩქქეო თავი, როცა შენს ცხოვრებაში შემთხვევით შემოპარულებს ენაგადაყლაპული შიში თვალებიდან გადმოუვარდებათ, რომ მე — შენი ყველაზე დიდი სიძარტლე

და უსამართლობა — როცა ამ შიშს გზაზე შევხვდები, არ დავიმუნჯდე, — რა შეიძლება მე რომ გაჩუქო?

უნდა ავდგე და საკუთარი თავი გაჩუქო. მოგეყუდე. ნუ გეშინია.

ქრისტიანი და მე

არც წიგნი მინდა, არც კინო... არც სოფიკო და სოფია... აღარ მალელებს აზრები - ზღაპრები - ფილოსოფია...

ასე უთქმელად გაგიშვი მე, მართლა ასე დებილმა... ნეტავი მაგ შენს კალთაში ეგ თავი ჩამადებინა!

ქალბატონი ცხოვრება

Ars longa, vita brevis.*

ქალბატონო ცხოვრება, სადმე არსად დავარდეთ, ქალბატონო ცხოვრება, თქვენ მე დამაავადეთ.

ქალბატონო ცხოვრება, ბევრი მტანჯეთ-მეფერეთ, აკი გვექონდა ოცნება, ალბათ ვერ შეგეფერეთ.

ქალბატონო ცხოვრება, მე თქვენ კრძალვით გეხებით, მაგრამ ნუ გაოცდებით, ვერასდროს გამეყრებით;

ქალბატონო ცხოვრება, ფასს რად უნევთ აქციებს? თქვენ მე დარდით მომცელეთ, მე თქვენ ვარდად გაქციეთ!

*ლათ. ხელოვნება გრძელია, სიცოცხლე მოკლე.

მარტოობის ოქტავა

მარტოობის, მარტოობის მეშინია მეშინია მომავალზე ფიქრის გარეთ დარი ჩემზე უფრო შემოილია ამდენს როგორ გავუძელი მიკვირს ამდენს როგორ გავუძელი მიკვირს დრო კი მიდის, კი არ მიდის, მიჰქრის მარტოობის, მარტოობის მეშინია მომავალზე მეშინია ფიქრის.

შეურიგები

მე ყველა ჩემი ლექსი ამიხდა, ყველა შავ-ბნელი ტროპი ამიხდა,

ვერც ყველა ნათელ ტროპს ავერიდე, ჰო, ვერც სინათლეს ვერ ავერიდე...

მაგრამ მე ყველა ლექსი ამიხდა... ჰო, ყველა, ყველა ლექსი ამიხდა... და ეხლა ღამეს ვნატრობ დილიდან, შავ ღამეს ვნატრობ შავი დილიდან - შერიგებული ყველა ამინდთან, შერიგებული ყველა სიკვდილთან,

გია ხომერიკი

მე ყველა ჩემი ლექსი ამიხდა, მე ყველა ჩემი ლექსი ამიხდა. შერიგებული ყველა ამინდთან, შეურიგები მხოლოდ სიკვდილთან.

ხილვა: ოცნება

როდესაც ზეციდან რომელსაც უკვე ზეცა აღარ ქვია იღვრება სიცხე როდესაც ღრუბლები ძლივსლა ხმაურობენ ხმაგაზარულნი როდესაც ცა და მიწა მინა და წყალი გახვეულია შულის ქარცეცხლში როდესაც მნათობი ცივი ქალივით ამოდის ზღვიდან და უნდა სითბო რომ წაგვართვას ჩუმად და შეპარვით ვდგავარ და ვიცდი ვიცდი თუ როდის დაიბადება ჩემი ბაგიდან ჩემი ღამაში მოყვასი ვაჟი!

წვიმა და ცეცხლი

უცნობ მანდილოსანს

არ ვიცი, როგორ, არ ვიცი, როდის... ნეტა კი გულის ჩაქრეს სიგიჟე... წვიმების მთაზე წვიმები მოდის... წვიმის ქვეშ წვიმის ცეცხლი გიზგიზებს!..

გუმანით ვხვდები, რომ ვილაც მმტრობს და... ვხვდები, რომ შენაც დაგავინყდები; დემონი თურმე არასდროს თმობდა სიერცეს, რომელსაც ველარ მივწვდები...

ალბათ აკვნიდან დამყვა სინრფელე... და თავის მტრობაც დამყვა აკვნიდან; ხარიც, ტორეროც მე ვარ წითელი - წყვილი - ერთ რამეს რომ ვერ ასკვნიდა -

რატომ მოითხოვს ყოფნა სისხლსა და არყოფნის იქით რატომ არ მოჩანს გოგო, ღიმილით ჩვენ რომ გვიცავდა?.. აჰ, მორჩა ლექსი... თუმცა არ მორჩა...

ნეტა ოდესმე თუ განათდება, მოვა თუ არა, ვინც მხსნელად ვცანი?! ათი მცნება კი უფრო ათდება - და უფრო სადღაც მიჰქრის ცანი...

როდემდე უნდა გაგრძელდეს ასე? ცას ცრემლით ალტობს წმინდა ასული! არის ეროსი... მაგრამ ამ ცაზე... უკვე წერია ცის დასასრული.

ეტყობა მართლა არის ბედი და... განგება არის ყოველთა ზედა... გული გაქცევას ღამობს მკერდიდან, მიჰქრის და სჯერა, რომ არ მოკვდება...

არ ვიცი, როგორ, არ ვიცი, როდის... ნეტა კი გულის ჩაქრეს სიგიჟე... წვიმების მთაზე წვიმები მოდის... წვიმის ქვეშ წვიმის ცეცხლი გიზგიზებს!

ულამაზესი

ვუმზერ პართენონს, ვუმზერ გულით და... მზისა და დროის მათრობს ალერსი... პართენონით დანგრეული ვარ... ნანგრევებით ულამაზესი...

ცაცხვები

ოთხი ლექსი „გამოვაცხვე“, როგორც ამბობს ერთი ვილაც, მიყვარს, როცა ვუცქერ ცაცხვებს, მიყვარს, სილამაზე მიყვარს!

ქრისტიანს

გაზაფხულივით კენარო გოგო, შენ სილამაზეს რამ გადამყარა?! მოდი, მიხსენი - შენ იცი, როგორ - როგორმე თავი გადამაყვარე.

ამ სევდას ჩემი წლები ამბობენ, სულში კი ჩუმად წკრიალებს ლოცვა, მე მეშინია, ჩემი ამბორი არ გადაიქცეს იუდას კოცნად.

მე ისიც ველარ მოვახერხე, რომ კამკამა მზერას ბრმად მივწვდობდი... ჩვენი სულები ურთერთს ეხება, შენი - ფრთხილად და ჩემი - ბოლომდე.

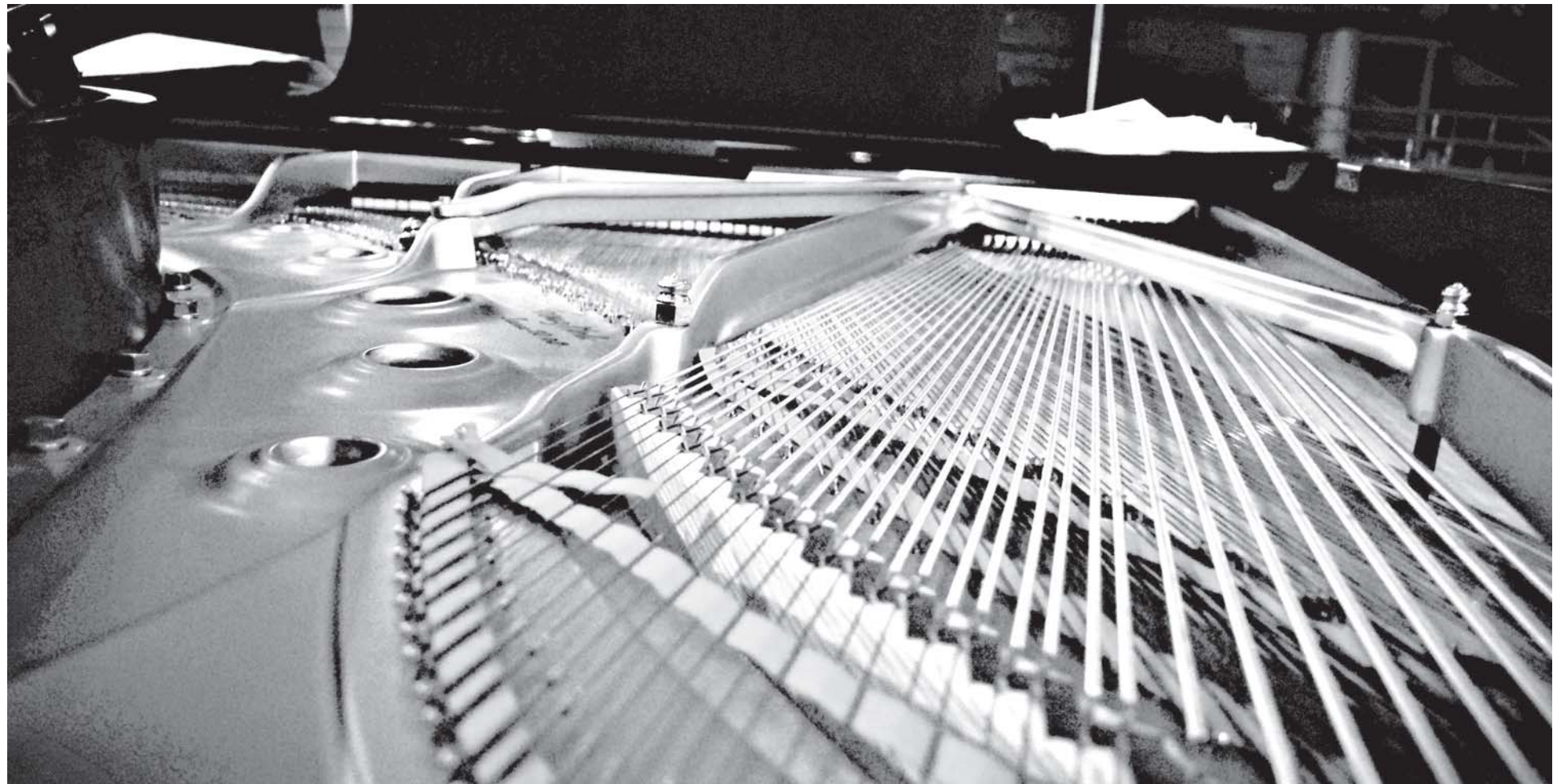
შენ შენს ცამეტ წელს ჯერ არ მისტირი, ოცდაცამეტიც გიქცერს შორიდან, შენი სახელი არის ქრისტიანი, ან ბეატრიჩე... ან/და ლოლიტა...

ძალზე მწარეა, განა ადვილი, როცა ახლოა ბოლო ვირაჟი. თუ სიყვარული არის ნამდვილი, ის მუდამ არის მხოლოდ გიჟმაჟი.

ვარ როგორც ღამის თოვლში დემონი... და ლოყას მითბობს ჩიტი ნაცარა... მინდა შენს კოცონს მთლად დავემონო... სხვა რაღა გითხრა? ალბათ არცა რა.

არ ვიცი, ბედი ჩვენთვის რას დაწერს... თქვი, რათა შენთან გავჩნდე მაშინვე, იმედი მაქვს, რომ შენც სევდა განეცხ, იმედი მაქვს, რომ არ შეგამინე.

ღმერთი შენთანა! გქონდეს წყურვილი - წლებსაც თავისი ჰქონიათ წესი - იყოს ეს ლექსი სიყვარულივით, სიყვარულისთვის იყოს ეს ლექსი.

მთარგმნელი

დალი იაშვილი

თხუთმეტსაუკუნოვანი ლიტერატურის მემკვიდრეები ვართო, უთხრა მთარგმნელმა დალი იაშვილმა ერთ-ერთი ცნობილი პარიზული გამომცემლობის დირექტორს...

— 2006 წელს პარიზში ერთ-ერთი ცნობილი ფრანგული გამომცემლობის „ჟოზე კორტი“ დირექტორს ქართული მწერლობის შესახებ ესაუბრეთ...

— შულიენ გრაკი გასული საუკუნის უდიდესი მწერალია. მას „უკანასკნელი ფრანგი კლასიკოსი“ უწოდეს. თუკი მეოცე საუკუნეზე მარსელ პრუსტით იწყება...

რით ახსნა ეს ფაქტი?

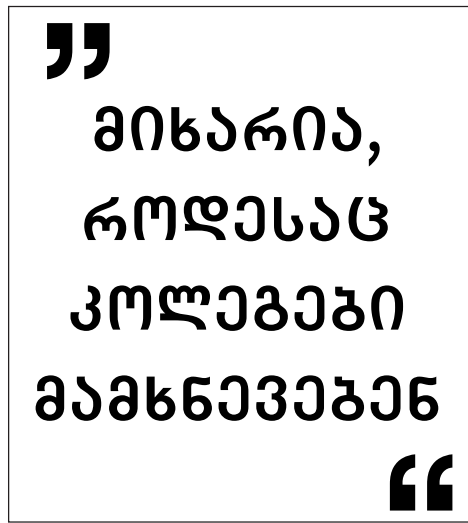
— ეს 1951 წელს მოხდა. იგი აღმოფთვებული იყო ფრანგულ ლიტერატურულ სივრცეში იმხანად დამკვიდრებული, მისთვის მიუღებელი ტენდენციით...

— დალიან უცნაური ადამიანი გახლდათ, მარტო ცხოვრობდა, არ ყოფილა დაქორწინებული და მთელი ცხოვრება მიუძღვნა შემოქმედებასა და პედაგოგიურ მოღვაწეობას...

— „სირტის ნაპირები“ და საერთოდ, შულიენ გრაკის ნაწარმოებები ქართულად თარგმნილი არ ყოფილა...

ბჭოთა სივრცეში ის არ უთარგმნიათ. თქვენ როდის „შეხვდით“ გრაკს?

— ძალიან გვიან „შეხვდა“ უნივერსიტეტში შესანიშნავი პედაგოგები მყავდა, არც ერთ მათგანს არ უხსენებია შულიენ გრაკი...

მწერალი, მაგრამ სტუდენტობის წლებში არ მიმიქცევია ყურადღება, ალბათ როცა ახალგაზრდა ხარ, ცნობილი ავტორებით უფრო ინტერესდები...

„ინტელექტი“ როგორ დაითანხმეთ გამოცემაზე? რამდენადაც ვიცით, შულიენ გრაკს ფრანგი გამომცემლებიც არ წყალობდნენ.

— ნაწარმოების თარგმნა 2000 წელს გადაწყვიტე, მაგრამ ვერც ერთი ქართველი გამომცემელი ვერ დავითანხმე. ჯერ ერთი, ნიგინი დიდი მოცულობისაა...

ქალაქი, მაგრამ ახალგაზრდა და ცვლილებები უნდა. ბოლოს სრულდება ეს სტაგნაცია, ეს დამყაყუბული არსებობა და ნაწარმოები მთავრდება ისე, რომ ომი უნდა განახლდეს...

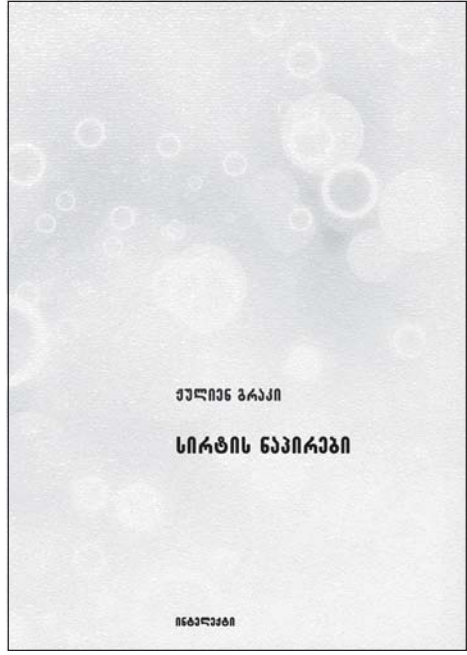
— შულიენ გრაკმა პირველი რომანი — „არგოლის ცისხიმი“ — 1938 წელს, გამომცემლობა „გალიმარში“ მიიტანა, მაგრამ მათ არ მოეწონათ ნაწარმოები და უარი თქვეს დაბეჭდვაზე...

ლოს, „გალიმარმა“ გადაწყვიტა, შულიენ გრაკი „პლეადის“ ძალზე პრესტიჟულ სერიის დაბეჭდა...

— „ჟოზე კორტი“ ის გამომცემლობაა, რომელთანაც თქვენ წლების წინ მიხვდით, რათა თარგმანზე საავტორო უფლება მოგაპოვებინათ. შეზღუდულ დროში ქართული მწერლობის თხუთმეტსაუკუნოვანი ისტორიის პრეზენტაციაც შეძელით.

— თხუთმეტსაუკუნოვანი ლიტერატურა რომ ვახსენე, გამომცემლობის დირექტორმა გაკვირვებით შემომხედა და დამცინავი ღიმილი გაუკრთა...

საუბროდ მზად არ ვიყავი. შესაძლოა, უფრო ახალგაზრდას ამგვარი რეაქცია არც მქონოდა. მაგრამ იმ დღეს უარი ვთქვი, გაისადაც ჩამოვალ პარიზში და მაშინ შევხვდები-მეთქი...

— გიორგი ლობჯანიძე სტატიამ „სირტის ფრანგული და ქართული ნაპირები“ — წერს: „მიუხედავად იმისა, რომ ერთი ენიდან მეორეზე ყველაფრის გადატანა შესაძლებელია, მაინც რჩება ამა თუ იმ ლიტერატურაში ტექსტური, რომლებიც მხოლოდ ამ ლიტერატურის კუთვნილებას და სხვა გარემოს ვერაფრით იგუბებს“...

— საერთოდ, ერთი ენობრივი სივრციდან მეორე ენობრივ სივრცეში გადასვლა ძალზე რთულია. უნდა იცნობდე ორივე სამყაროს და ეცადო, იგივე ემოცია გამოიწვიო ქართველ მკითხველში...

— როლანდ ბარტმა თქვა, მთარგმნელი იგივე მწერალია, ოღონდ ერთი საფეხურით დაბლა მდგომი. ბევრი ამას არ ეთანხმება. მე მგონია, რომ მთარგმნელი მწერლის აჩრდილია...

— ზოგჯერ მეუბნებიან ხოლმე „სირტის ნაპირებზე“, თუ ასეთი რთული ნაწარმოები იყო, რისთვის თარგმნე, ვინაა მაგის ნამკითხავი. იმიტომ ვთარგმნე, რომ იმედი მაქვს, ნიგინის მოყვარული ადამიანი გადაშლის, ნაიკითხავს და მასში თავისთვის სასარგებლოს ამოიკითხავს...

— ჩვენ ვიზრდებოდით ქართულ ლიტერატურაზე. ახლა რა ხდება? ქართული ენა გაღარიბდა, ინტონაცია დაიკარგა, ფონეტიკა დაირღვა. ტელევიზორს ვერ ჩართავ, ისეთი ქართული ისმის. ენისადმი უდიერი დამოკიდებულება, ჩემი აზრით, უდიდესი დანაშაულია...

— მე მგონი, ასეთ სიტუაციაში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია კარგი ქართული თარგმანების სიმრავლე. შეიძლება, რაღაც თვალსაზრისით, ეს ქართველი ახალგაზრდა ავტორებისთვისაც კი სასარგებლო იყოს.

— თქვენ ძალიან გააზვიადეთ მთარგმნელის როლი ლიტერატურაში. მთარგმნელი ორ კულტურას შორის მდგომი ად-

